

Debat: paguem pel que és útil o pel que és escàs?

Debat estructurat entorn de la paradoxa del valor: el preu de les coses reflecteix la seua utilitat real o només la seua escassetat i la seua moda? Amb casos provocadors (aigua enfront de perfums, metges enfront de futbolistes, cures enfront de criptomonedes).

DURADA

55 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

grup classe dividit en tres equips + moderació

UNITAT 1

L'economia i el problema de l'escassetat

MATERIALS

- Tres targetes de rol (Equip «el preu mesura la utilitat» · Equip «el preu mesura l'escassetat» · Equip «el preu mesura el que la societat valora, just o no»)
- Fitxa amb cinc parelles de béns/servicis contrastats (aigua embotellada vs. perfum; salari d'un professional sanitari vs. d'un futbolista d'elit; treball de cures no remunerat vs. servici de luxe; etc.)
- Cronòmetre projectat o rellotge d'aula per als torns
- Rúbrica d'avaluació impresa per a la coavaluació

ENCAIX CURRICULAR · Sabers A.1.1, A.1.2, A.2.1 · Comp. específiques CE2, CE1 · Comp. clau CCL, CC, CPSAA

Plantejament

La paradoxa del valor —l'aigua, imprescindible, és barata; el diamant, prescindible, caríssim— obri una discussió que va molt més enllà del manual: què mesura realment el preu de les coses? L'alumnat sol tindre una intuïció forta («les coses valen el que costen», «el car és el bo») que convé posar a prova. Este debat força a prendre postura i a defensar-la amb arguments, descobrint que preu, utilitat i escassetat no sempre van de la mà, i que darrere del preu hi ha també decisions socials sobre què valorem.

La pregunta del debat és deliberadament provocadora: **paguem pel que és útil, pel que és escàs, o pel que la societat ha decidit valorar més, siga just o no?** L'objectiu no és que un equip «guanye», sinó que tots acaben distingint amb solidesa valor d'ús, valor de canvi i escassetat, i que entenguen que el preu és un senyal poderós però imperfecte.

Casos de partida (a entregar en fitxa)

Cada equip ha d'usar almenys dos d'estes parelles en la seua argumentació:

PARELLA CONTRASTADA	TENSIÓ QUE PLANTEJA
Aigua de l'aixeta vs. perfum de marca	Utilitat altíssima i preu baix enfront d'utilitat discutible i preu alt
Salari d'un professional sanitari vs. d'un futbolista d'elit	Paga el mercat la utilitat social o l'escassetat del talent?
Treball de cures no remunerat vs. servici de luxe de pagament	Utilitat enorme i preu zero enfront d'utilitat menor i preu alt
Aire net vs. entrada a un concert	Bé lliure sense preu enfront de bé molt escàs i car
Aliments bàsics vs. una criptomoneda de moda	Valor d'ús real enfront de valor de canvi especulatiu

Les parelles són punts de partida per a discutir, no respostes tancades: part de l'exercici és matisar-les.

Objectius didàctics

- Distingir amb claredat valor d'ús, valor de canvi i escassetat aplicant-los a casos reals.
- Defendre una posició econòmica amb arguments, separant el que es descriu (positiu) del que es valora (normatiu).
- Reconèixer que el preu és un senyal útil però imperfecte: no mesura la utilitat social ni la justícia d'un repartiment.
- Escoltar i rebatre arguments contraris sense caure en desqualificacions.

Passos

- 1. Repartiment de rols (5 min).** Es dividix la classe en tres equips i cadascun rep la seua targeta. El rol assignat **no ha de coincidir per força amb l'opinió personal** de l'alumne; defensar una postura aliena és part de l'exercici.
- 2. Preparació en equip (15 min).** Cada equip prepara tres arguments a favor de la seua tesi i anticipa dos crítiques que rebrà, amb la seua resposta. S'ha de recolzar en almenys dos parelles de la fitxa.
- 3. Primera ronda d'exposició (9 min, 3 min per equip).** Cada equip exposa la seua posició sense interrupcions.
- 4. Ronda de rèplica (9 min, 3 min per equip).** Cada equip respon als arguments dels altres dos.
- 5. Torn obert (8 min).** El moderador (docent o alumne) obri preguntes creuades entre equips.
- 6. Tancament individual (9 min).** Cada alumne escriu, ja amb la seua opinió real, una resposta de 5-6 línies a la pregunta inicial, citant un argument de l'equip contrari que li haja paregut sòlid i emprant els termes valor d'ús, valor de canvi i escassetat.

Criteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Ús del vocabulari de la unitat	Empre amb precisió valor d'ús, valor de canvi i escassetat	30 %
Solidesa argumental	Arguments coherents recolzats en els casos de la fitxa	25 %
Distinció positiu/normatiu	Separa descriure el preu de jutjar si és just	20 %
Tancament individual	Reconeix la complexitat i un argument aliè valuós	25 %

Variants i extensions

- **Variant curta (30 min):** suprimir la ronda de rèplica i el torn obert, deixant només exposició i tancament individual.
- **Variant d'aula invertida:** demanar a cada alumne que porte de casa una parella pròpia de «bé molt útil i barat» enfront de «bé poc útil i car» per a enriquir la fitxa comuna.
- **Connexió amb la Unitat 2:** reprendre el debat en estudiar la racionalitat i els biaixos, per a veure com la moda, l'estatus i la publicitat influïxen en el que estem disposats a pagar.
- **Connexió amb el bloc d'empresa:** analitzar com algunes empreses construeixen valor de canvi (preu alt) sobre l'escassetat artificial o la marca, més que sobre el valor d'ús del producte.